

Verplichte Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Waarom een wettelijke Meldcode?

Jaarlijks zijn vele kinderen slachtoffer van kindermishandeling. Uit onderzoek blijkt dat begeleiders die met een meldcode werken 3 maal zo vaak ingrijpen dan collega's die hier niet mee werken. Doel van de meldcode is het beschermen van kinderen en het ondersteunen van leraren bij het omgaan met signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Gebruik van een meldcode zorgt voor de noodzakelijke objectiviteit en zorgvuldigheid.

Wat betekent de Meldcode voor het onderwijs?

Scholen dienen een Meldcode, dit is een protocol met een stappenplan, te hebben waarin beschreven staat hoe de professional omgaat met signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. In de Meldcode dient te staan wie wanneer wat en op welke wijze doet en bevat een signalenlijst en gesprekshandleiding. Ook registratie- en dossiervorming, de rollen en verantwoordelijkheden, een sociale kaart en scholingsplan maken deel uit van de Meldcode. Naast het implementeren van de Meldcode dient de organisatie het gebruik en kennis van de Meldcode te bevorderen. Het personeel dient getraind te zijn in het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en het werken met de Meldcode.

De inspectie toetst scholen in de nabije toekomst of ze werken volgens de Meldcode. Denk aan: het beschikken over een meldcode, de randvoorwaarden en de feitelijke toepassing van de Meldcode.

Inwerkingtreding van de Meldcode

De wet is op 5 februari 2013 goedgekeurd door de tweede kamer en de verwachting is dat de wet op 1 juli ingaat. Het wetsvoorstel is in het najaar 2011 aangeboden aan de Tweede Kamer. Alle beroepskrachten die met kinderen en jongeren werken in de zorg, het onderwijs, de kinderopvang en justitie moeten hiermee gaan werken.

Wachten met invoeren van de meldcode tot de wet in werking treedt?

Nee, want de verplichting om over een meldcode te beschikken gaat in zodra de wet in werking treedt. De voorbereidingen dienen nu al plaats te vinden.

Meldcode is geen meldplicht

Een verplichte meldcode is iets anders dan een meldplicht. Door te werken met de meldcode blijft de beslissing om vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling wel of niet te melden, berusten bij de school. Het stappenplan biedt houvast bij die afweging.

De verplichte meldcode regelt dat een professional zijn beroepsgeheim kan doorbreken om melding te doen.

De Meldcode in 5 stappen

Voor leraren en anderen op school betekent de invoering van de Meldcode dat zij verplicht zijn om bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling de stappen van de Meldcode te zetten. Iedere school stelt zijn eigen meldcode vast, met daarin minimaal de volgende 5 stappen:

1. Breng signalen in kaart
2. Overleg met een deskundige collega op school en/of vraag advies bij het AMK
3. Voer een gesprek met de ouders over de signalen
4. Beoordeel de risico's en de ernst van de signalen in het zorgteam
5. Beslis wat er moet gebeuren:
  - a. Kan de school zelf voldoende hulp bieden of organiseren?
De effecten van de hulp volgen en zonodig alsnog een melding doen als er signalen zijn dat kindermishandeling niet stopt of opnieuw begint.
  - b. Moet er een melding bij het AMK worden gedaan?
Indien mogelijk vooraf met ouders de melding bespreken. Evt. met de leerling indien deze 12 jaar of ouder is.

Wat verstaat men onder kindermishandeling?

Elke vorm van, voor de minderjarige, bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel.

Hieronder vallen ook verwaarlozing en onthouden van essentiële hulp, medische zorg en onderwijs.

Vormen van kindermishandeling zijn:

- Lichamelijke mishandeling en/of verwaarlozing
- Emotionele mishandeling en/of verwaarlozing
- Normatieve en educatieve mishandeling
- Seksueel misbruik

Lichamelijke en emotionele verwaarlozing en verwaarlozing van onderwijs komen het meest voor.

Kindermishandeling kan voorkomen worden als:

- je weet wat je kunt doen, als je een vermoeden hebt dat een kind wordt mishandeld,
- je weet waar je op moet letten om zo vroeg mogelijk te merken dat ouders de opvoeding niet aan kunnen,
- scholen en instellingen afspraken hebben over wat ieder moet doen als ze een vermoeden van kindermishandeling hebben,
- kinderen en jongeren zelf goed geïnformeerd zijn over wat kindermishandeling is en zelf sneller iemand in vertrouwen nemen.

Risicofactoren bij kinderen die de kans op kindermishandeling vergroten zijn onder meer:

- Ontwikkelings- of gedragsproblemen
- Lichamelijke of verstandelijke beperking
- Chronische ziekte

Implementatie van de Meldcode

De Wet Meldcode past heel goed in de zorgroute die de meeste scholen hebben. Een veilig werkklimaat is van belang en de leraren moeten competent zijn om met de meldcode te kunnen werken. Er wordt geadviseerd een aandachtsfunctionaris op het gebied van kindermishandeling aan te stellen.

Taken en verantwoordelijkheden

Het NJI (Nederlands Jeugd Instituut) heeft een checklist 'Verantwoordelijkheden implementatie Meldcode' met daarin een overzicht van alle te onderscheiden verantwoordelijkheden t.a.v. de

Meldcode voor directie en bestuur, de aandachtsfunctionaris binnen school en van alle medewerkers.

Deskundigheidsbevordering

De Wet Meldcode verplicht iedere beroepskracht om deskundigheid op te bouwen en op peil te houden. Het is van belang dat scholen structureel scholing aanbieden op dit thema, zodat men signalen tijdig kan opvangen en weet hoe te handelen.

Enkele trainings/scholingsprogramma's

E-learning programma Omgaan met vermoedens van kindermishandeling in het primair en voortgezet onderwijs

The Next Page ontwikkelt in opdracht van het ministerie van VWS en in samenwerking met professionals uit het (speciaal) onderwijs, e-learning cursussen in het kader van die nieuwe wet Meldcode. Een basiscursus bestemd voor alle leraren en een verdiepende cursus voor intern begeleiders of leraren en andere professionals binnen de school met meer verantwoordelijkheid of interesse.

The Next Page heeft een unieke digitale leeromgeving, waarin professionals leren hoe ze kindermishandeling en/of huiselijk geweld kunnen signaleren en aanpakken. De cursussen worden gekenmerkt door veel oefenmogelijkheden met realistische videocasusstiek en verschillende interactieve werkvormen. Individueel en interactief kan men op een zelfgekozen tijd een module volgen.

Naar verwachting zijn de cursussen voor het primair onderwijs per april/ mei 2012 beschikbaar. De cursussen voor het voortgezet onderwijs zijn naar verwachting per juni/ juli 2012 beschikbaar. Ga voor meer informatie over The Next Page en de online cursussen naar www.thenextpage.nl.

Safe You, Safe Me. Handleiding kindermishandeling voor basisscholen: bewust worden, signaleren, bespreekbaar maken, handelen

Een praktische aanpak van kindermishandeling voor basisscholen, geheel in de lijn met de verplichte meldcode.

Er is een handleiding, een leerlingenboek, trainingen voor leraren, filmmateriaal voor leraren en ouders, een digitaal handelingsprotocol bij vermoedens van kindermishandeling.

Men kan kiezen voor een integrale aanpak met een begeleid implementatieplan, of voor een modulaire aanpak.

Zie voor meer informatie: www.nigz.nl en www.saveyousafeme.nl

Verdere informatie en downloads

Op diverse sites is informatie te vinden over de inhoud van de Meldcode, maar ook signalenlijsten en protocollen zijn te downloaden om aan te passen aan de eigen situatie.

De belangrijkste sites in deze zijn:

- De site van de Rijksoverheid: www.meldcode.nl
- NJI, Nederlands Jeugdinstituut: www.nji.nl
- JSO, Expertisecentrum Jeugd, samenleving en ontwikkeling: www.jso.nl

Zie hieronder voor een toelichting op de sites.

Een handzaam en praktisch boekje is recent uitgegeven in de praktijkserie Basisschoolmanagement: Kindermishandeling, en dan... Hoe te signaleren en handelen binnen het Primair Onderwijs. Ohlsen, P.; Kluwer 2012.

Relevante websites

www.meldcode.nl

- Brochure Basismodel meldcode huiselijke geweld en kindermishandeling Dit is een algemene brochure, het onderwijs kan hier een eigen meldcode van afleiden.
- Factsheet: de meldcode in het kort en een 5-stappenkaart
- Basispresentatie voor het team
- Databank met scholingsaanbod

www.nji.nl

- Brochure Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling in het primair onderwijs
- Lijst Signalen van kindermishandeling: kinderen van 4-12 jaar
- Scholingsplan.

www.kindermishandeling.info

Deze site valt onder het NJI en bevat informatie over kindermishandeling voor professionals.

www.jso.nl

- Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, basisonderwijs. Te downloaden is een Word versie met een model stappenplan wat bewerkt kan worden voor de eigen situatie.
- De bijbehorende Handleiding bevat o.a. signalenlijsten, informatie over geheimhouding, gesprekken met leerlingen en ouders.
- Trainingen voor beroepskrachten in de aanpak van kindermishandeling

www.amk-nederland.nl

Advies- en Meldpunt Kindermishandeling, voor advies en melden van Kindermishandeling
Je kunt ook bellen: 0900 123 123 0 Van hieruit word je automatisch doorgeschakeld naar de regio van waaruit je belt.

www.steunpunthuiselijkgeweld.nl

Advies over en melden van alle vormen van huiselijk geweld

www.schoolenveiligheid.nl

School en veiligheid

www.onderwijsnhandicap.nl

Veiligheid op school met een beperking

www.ggd.nl

Protocollen vermoeden kindermishandeling voor onderwijs